

Στο Μέτωπο

Γιώτα Κριλή

Μέρος 29ο

Επέστρεψε η μάνα με τους καφέδες και τα γλυκύσματα.

- Έξι παιδιά έκανα. Πέντε γιους και μια κόρη. Μόνο ο Σωτήρης μου 'χει μείνει, θρήνησε. Τ' αδέρφια του δεν έχουν δώσει σημεία ζωής. Τη Δάφνη μου θα την πούλησαν στα σκλαβοπάζαρα. Αν είναι ζωντανή, θα 'ναι κλεισμένη σε κάνα χαρέμι. Ρημάζανε και τα χτήματά μας. Αργήσατε να 'ρθείτε και μας κατάστρεψαν. Σήκωσαν τα ποτήρια με το ποτό.

- Στην υγειά σας. Καλοί πολίτες, τους ευχήθηκαν.

- Καλώς να δεχτείτε τους ξενιτεμένους, θεια. Δεν αποκλείεται να 'ναι αιχμάλωτοι στα βάθη τις Ανατολής. Στην υγειά σου, κυρ-Σωτήρη.

- Μακάρι. Με την ελπίδα ζω. Αφουγκράζομαι μέρα-νύχτα μπας και κτυπήσει η πόρτα μας. Χίλια καλά να δώσει ο Θεός στο Βενιζέλο. Είναι ο μόνος που μας νοιάστηκε.

- Πώς ήταν η ζωή πριν; ρώτησε ο Άγγελος.

- Πριν τους Βαλκανικούς Πολέμους ζούσαμε σχεδόν μονοιασμένοι. Όμως σαν έφτασαν οι πρόσφυγες απ' την Ήπειρο, τη Μακεδονία και την Κρήτη, άρχισαν ν' αλλάζουν τα πράγματα. Οι Νεότουρκοι τους στρέψαν εναντίον μας, εξήγησε ο Σωτήρης.

Εκείνη τη στιγμή ακούστηκε το κάλεσμα της σάλπιγγας. Οι δυο στρατιώτες πετάχτηκαν όρθιοι. «Με το συμπάθιο», είπαν και έφυγαν τροχάδην.

- Στο καλό, ο Θεός να σας φυλάει, φώναξε η μάνα.

*

Έφτασαν στη βάση τους λαχανιασμένοι. Η σάλπιγγα χτυπούσε ακόμη. Ούτε οι μισοί δεν είχαν μαζευτεί. Ο διμοιρίτης φώναζε: «Π' ανάθεμα το γονιό τους, τι γίνηκαν;» Η διαταγή ήταν επείγουσα. Να αναχωρήσουν αμέσως. Είχε γίνει μάχη στο Αϊδίνιο. Ο ελληνικός στρατός υποχώρησε και οι Τούρκοι αποδεκάτιζαν τους Έλληνες κατοίκους. Είχαν περάσει τα μεσάνυχτα όταν αναχώρησαν πάνοπλοι και βιαστικοί. Το ξημέρωμα τους βρήκε σε μια ψηλή πλαγιά. Ξεκουράστηκαν και ξεκίνησαν πάλι. Βρέθηκαν στους παραπόταμους του Μαιάνδρου και τσαλαπατούσαν στα νερά. Ιούνιος μήνας και ο ήλιος έψηνε. Καθώς πορεύονταν δέχονταν αραιούς πυροβολισμούς από τους τσέτες. Ο κάμπος γεμάτος περιβόλια και δενδροφυτείες με ελιές και συκιές.

Το απαλό αεράκι τούς έφερνε μια δυσοσμία και συχνά σκόνηταφταν πάνω σε ανθρώπινα κουφάρια. Και σαν μπήκαν στο Αϊδίνι, η πανωλεθρία του άμαχου ελληνικού πληθυσμού τούς τσάκισε. Μέσα τους φούντωνε η οργή καθώς αντίκριζαν τα κατακρεουργημένα πώματα, πολλά με μάτια βγαλμένα, άλλα

με μύτες και αφτιά κομμένα, κοπέλες με πετοκομμένους μαστούς, βιασμένες και βεβηλωμένες. Ολόκληρες οικογένειες σφαγιασμένες, σπίτια και μαγαζιά λεπλατημένα. Καπνός αναδύονταν ακόμη από τα ερείπια της μισής πόλης, όπου πολλοί κάτοικοι είχαν καεί ζωντανοί.

Ο στρατηγός Κονδύλης με το ασκέρι του είχε ανακτήσει την καταστραμμένη πόλη και συνέχιζε να κυνηγεί τον εχθρό. Πέρασε τη γέφυρα του Μαιάνδρου, παραβιάζοντας την ιταλική ζώνη και όποιο τουρκικό χωριό τολμούσε να του αντισταθεί καταστρεφόταν.

Το τάγμα του Νικήτα ανάλαβε την φροντίδα για την εκκαθάριση της πόλης και τον ενταφιασμό των θυμάτων. Η διμοιρία του κατευθύνθηκε στις όχθες του Εύδωνος ποταμού. Εκεί μέσα σε μια χαράδρα κείτονταν κατακρεουργημένοι οι εκλεκτοί πολίτες της πόλης. Ξεχώριζαν οι νεαροί ένστολοι πρόσκοποι. Οι στρατιώτες έμειναν κεραυνόπληκτοι από το μακάβριο θέαμα. Μεσ την κάψα του καλοκαιριού, η οσμή της πτωμαϊνης και το νέφος από τις μύγες τούς ανάγκαζε να ανοίγουν βιαστικά τους λάκκους. Η καρδιά του Νικήτα ράγισε καθώς σήκωσε το πρώτο κακοποιημένο αγόρι.

*Πώς να σε θάψω αγόρι μου,
μικρό μου περιστέρι,
βεβηλωμένο κι άπλυτο,
και πολύ πικραμένο,*

*χωρίς της μάνας την ευχή και τον γλυκό
ασπασμό της,*

χωρίς λιβάνι και ασπροσάβανο, ...

Ξαφνικά, πρόβαλε ένας άντρας τρέχοντας προς το μέρος τους. Φώναζε: «Δήμο! Δήμο μου! Πού 'σαι, παιδί μου; Σταματήστε!» Πλησίασε καταϊδρωμένος, η όψη του άγρια, πονεμένη. Του πρόσφεραν νερό με το παγούρι και το ήπιε μονορούφι. «Το παιδί μου, ο Δήμος μου, εδώ θα 'ναι. Αχ, και να τον έβρισκα ζωντανό!» είπε και άρχισε να ψάχνει. Ο διμοιρίτης έγενεψε στους στρατιώτες να σταματήσουν. Δεν άργησε ο πατέρας να βρει το νεκρό παιδί του. Το σήκωσε στην αγκαλιά του και ούρλιαξε από τον πόνο. Στέκονταν άναυδοι. «Σε βασάνισαν και σε μαγάρισαν, αγγελούδι μου! Θα σε πλύνω στο ποτάμι». Τον έλουσε, τον έπλυσε και τον γλυκοφιλούσε. «Θα τον θάψω μόνος μου», δήλωσε. Ο Νικήτας τον οδήγησε στο λάκκο. «Εδώ, μαζί με τους φίλους σου, Δήμο μου. Κοιμήσου, αγόρι μου. Θα σε πάρει η μανούλα σου αγκαλιά. Την έθαψα κι εκείνη μαζί με τ' αδέρφια σου. Εγώ κάνω πέτρα την καρδιά και θα πάρω το αίμα σας πίσω. Θα την κάψω την Τουρκιά. Αιωνία η μνήμη σας, παιδιά μου! Να 'ναι ελαφρύ το χώμα που σας σκεπάζει». Πήρε το φτυάρι και βόηθούσε να σκεπάσουν τον τάφο.

Σαν τέλειωσαν, αναστήλωσε το κορμί του και είπε με βραχνιασμένη φωνή:

«Αγαπητοί μου, στρατιώτες. Έχετε την μεγάλη τιμή να ενταφιάζετε τους προσκόπους μας. Τριάντα ένα παλικάρια, το καμάρι της πόλης μας, μαζί με τους εκλεκτούς αρχηγούς τους». Προχώρησε και σήκωσε ένα κεφάλι. «Να, τούτος είν' ο Νίκος Αυγερίδης, ο τοπικός έφορος. Του έβγαλαν τα μάτια και τον κομμάτιασαν. Καταραμένοι να 'ναι! Να, και ο Φιλοκλήτης Αργυράκης γδαρμένος! Και ο Μίνως Βεϊνόγλου, δεκαεννιά χρονών παλικάρι, αποκεφαλισμένος!» Ξέσπασε σε γοερό κλάμα και κατέρρευσε εξαντλημένος.

Ο διμοιρίτης έγενεψε στους στρατιώτες να συνεχίσουν το σκάψιμο και το θάψιμο. Κάλεσε το Νικήτα και τον Άγγελο και τους διάταξε να φροντίσουν τον δυστυχή πατέρα. Να τον οδηγήσουν στην πόλη και να μείνουν μαζί του μέχρι να τον αναλάβει ο Ερυθρός Σταυρός, που θα έφτανε σύντομα.

*

Οι δυο στρατιώτες βοήθησαν τον πατέρα να σηκωθεί και πήραν το δρόμο για την πόλη. Έπειτα από λίγο σταμάτησαν στον ίσκιο μιας ιτιάς δίπλα σε ένα ρυάκι.

- Εμένα με λένε Νικήτα κι απ' εδώ ο Άγγελος. Σας ευχόμαστε καλή παρηγοριά.

- Ευχαριστώ. Λέγομαι Χριστόφορος Αραδούλης.

Ο Άγγελος έκανε μια βόλτα και επιστρέφοντας είπε:

- Με το συμπάθιο, εδώ παραπάνω είναι μια γούρνα. Θα πάω να πλυθώ λιγάκι.

Επέστρεψε λουσομένος και φρεσκοπλυμένος. Έκανε το ίδιο και ο Νικήτας.

- Κύριε Χριστόφορε, πηγαίνετε και εσείς να δροσιστείτε λίγο.

Κούνησε καταφατικά το κεφάλι και σηκώθηκε. Του έδωσαν σαπούνι και ένα πεσκέρι.

Σαν επέστρεψε κάθισαν στον ίσκιο και στέγνωσαν. Το λάλημα των τζιτζικιών εκκωφαντικό. Έπειτα από λίγο άρχισε να μιλάει.

- Έμεινα μόνος κι έρημος. Έθαψα όλη μου την οικογένεια. Το σπίτι μου καμένο. Δεν έπεσα στον τάφο μαζί με το παιδί μου γιατί μέσα μου θεριεύει ο γδικιωμός. Πρέπει να ζήσω να πάρω το αίμα τους πίσω. Και θα το κάνω, εκτός κι αν τρελαθώ. Είμαι έμπορος. Ήμουνα μάλλον έμπορος. Έλειπα ταξίδι στη Σμύρνη όταν έγινε το κακό. Πάσχισα να 'ρθω όσο πιο γρήγορα μπορούσα. Δεν περίμενα τέτοιες θηριωδίες. Είναι έργα του μισέλληνα Μεντερές. Ζήλευε τους προσκόπους μας, που ήταν καύχημα της Ανατολής, και βάλθηκε να τους μιμηθεί. Ίδρυσε την τουρκική προσκοπική ομάδα του Αϊδινίου. Και έκαναν παρέλαση οι Τούρκοι πρόσκοποι με τα φεσάκια τους, όμως τους έμελλε να γίνονται «πεσκίρ-τσογλάν» στα χαμάμ του Αϊδινίου και της Σμύρνης. Τέτοιοι είναι. Διαστρεμμένοι και απάνθρωποι.

Το τάγμα του Νικήτα ανάλαβε την φροντίδα για την εκκαθάριση της πόλης και τον ενταφιασμό των θυμάτων. Η διμοιρία του κατευθύνθηκε στις όχθες του Εύδωνος ποταμού.